

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem o dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrlet 65 kr. — Naročnina se pošilja upravitelju v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisni se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za ostanila se plačuje od navadne vrstice, če so nastano enkrat, po 5 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Iz državnega zbora.

Predsednik dr. Kathrein odstopil.

Položaj v državnem zboru je vedno bolj zamotan. Do zdaj smo imeli vsaj zanesljivo večino državnega zbora, ki se je pa, kakor vsa znamenja kažejo, kolikor toliko razbila. Stvar je tale: Tirolski poslanec baron Dipauli, ki se šteje med voditelje nemške katoliške ljudske stranke, je vložil v državnem zboru predlog, naj se postavnim potom uredi jezikovno vprašanje v Avstriji. On hoče, naj napravi državni zbor neki splošni postavni načrt, po katerem bi zamogli potem posamni deželni zbori izdelati jezikovne postave za svoje dežele. S tem svojim predlogom namerava Dipauli odstraniti jezikovni naredbi, ki sta se izdali za Češko in Moravsko in ki delata tolik spodtiklej nemškimi liberalcem. Dipauli se je v ta namen pogajal z vsemi strankami državnega zbora, da bi se sprejel njegov postavni načrt.

Naša kršč. slov. narodna stranka načelno ne nasprotuje temu predlogu; zahteva samo le, da se že v državnem zboru zagotovijo vsem narodnim manjšinam po posamnih deželah njihove pravice. Kajti po deželnih zborih v Gradcu, v Celovcu nimamo Slovenci pričakovati nobene pravice. Ker je baron Dipauli ta svoj postavni načrt vložil proti volji Čehov in Poljakov in se začel na svojo pest pogajati z levičarji, je nastala v zdajšnji večini nezaupljivost proti nemški katoliški ljudski stranki.

Predsednik državnemu zboru, dr. Kathrein, pa je ud katoliške ljudske stranke in vsled te nezaupljivosti, ki vlada med strankami večine, je sodil, da ne zavziva več splošnega zaupanja večine ter naznanil dne 26. okt. državnemu zboru, da odloži predsedništvo. Sicer je pa resnično, da mu mnogoteri poslanci iz večine niso več prav zaupali zadnji čas. Dr. Kathrein je bil vedno silno prizanesliv nasproti manjšini, to je proti nemškimi liberalcem ter skušal v vseh rečeh njim ugoditi. V kratkem se bo razsodilo, ali smo Slovani še v večini državnega zbora, ali so se res zvezali vsi Nemci, torej tudi katoliški Nemci proti nam. — O zatožbi proti ministerstvu je govoril istega dne čez dve uri dr. Bendel, pa silno dolgočasno. Poslušalo ga je kakih 15 do 20 poslancev.

Kako se Spodnji Štajar pripravlja za Pruse.

(Dalje.)

Vojaštvu se ne more očitati, da bi ne bilo domovini naši zvesto, ne; ali da nam Slovencem v narodnem oziru škodo dela, ker se naši sinovi v vojašnicah pač kaj lahko navzemajo nemškega duha in si jezik svoj spopacijo tako, da je žalostno poslušati, to

je pa vendar tudi res. Poglejmo si slovenskega mladeniča, ki pride čez tri vojaška leta domov. Predno so ga vtaknili v vojaško suknjo, poznalo se mu je na vedenju, na živahnosti, na obleki, na obrazu, sploh na vsem, da je slovenski fant; kako krepka je bila njegova govornica, kako zdrav in čvrst njegov humor! Ali čez tri leta! Kako so človeka izpremenila! Nosi se bolje po mestno, kreposti slovenske so obledele, na njih mesto pa je stopilo nekaj, kar ni ptič ni miš, pogostokrat pa sovražnje in zaničevanje vsega, kar je slovensko, posebno pa materinskega jezika, katerega je skoraj do zadnje besede pustil v vojašnici; izmed petih besed bodo gotovo tri nemške. Niso vsi taki, vemo to, ali premnogo jih je. Najhuje je v narodnem oziru za slovenske mladeniče, ki so pri 47. pešpolku, ker je ta po večini nemški. Dragi sinovi slovenskih mater! Ne pozabite, da je poštenost, zvestoba in ljubezen do svojega rodu povsod lepa, in da jo imate kot čednost varovati tudi, če bi vas osoda zanesla na oni kraj sveta. S ponosom smete vsikdar in povsod reči, da ste Slovenci; kajti slovenski vojak je vsak junak; izvrstnost slovenskih polkov se je priznala na najodličnejših mestih že premnogokrat. Sicer še bo »Slov. Gospodar« imel priliko, o tem več govoriti.

Železnice južnostajarske so deloma deželne, kakor ona od Spilfelda do Ljutomera, od Poličan do Konjic, od Celja do Velenja, deloma pa družbe židovskih bogatinov, kakor južna železnica s stranskimi progami od Maribora proti Koroškemu, od Pragerskega proti Ogerskemu in od Zidanega mosta proti Hrvaškemu. V narodnem oziru so vse jednake; vse druge jezike prej poznajo, kakor slovenskega. Oznanila po vozovih čitaš v ogerskem, v laškem, v nemškem jeziku, le v slovenskem ne; teče pa železnica po slovenski zemlji. Če hočeš kaj odposlati, ti zadnji dninar, ki ima tovor pretehtati in zanesti v vagon, zaradi slovenskega naslova že hoče delati ovire, ker vidi, da njegov uradnik tudi noče razumeti slovenski. Kajti, če stopiš h kasi ter zahtevaš vozovnico v slovenskem jeziku, se ti uradnik ali postavi kakor štor ter se ne zgane, dokler govoriš slovenski, ali pa ti trdovratno trdi, da tvoje želje ne razume, ali pa ti zaničljivo se smehlja, drzno in surovo v obraz vrže besede: »Bidiš veršté i net«. Vse to smo doživeli. Kako se je godilo nedavno slovenskim potnikom v Ormožu, ali onemu na koroškem kolodvoru v Mariboru, kakor je »Südsteirische Post« poročala? Takih pritožb bi se napisalo lahko vsak dan na stotine. Opazujemo pa tudi, da so ti ljudje od dne do dne drznejši. Zato bo treba, da se enkrat z vso odločnostjo in ostrostjo postavimo na noge. Slovenci! Vaš denar je, za katerega so se deželne železnice gradile, vaš denar je, za katerega se drago vozite, in vaša zemlja je, katera železnici daje prostor! In vrhu tega bi se naj

dali zaničevati, si v obraz pljuvati ter se preustrojevati v tako surove prusške Nemce, kakor so oni! Da se pa celo žid drzne, našemu poštenemu ljudstvu pljuvati v obraz, to je največja drznost! Slovenec je dobra duša, predobra, ali takega zasramovanja ne smemo več trpeti, niti trenutka ne, sicer še za sramoto pride škoda, to se pravi, zgubimo jezik, ž njim narodnost, ž njo zemljo in vero. Naslove na pošiljatve pišite v slovenskem jeziku, toda natančno; vsikdar se ima pristaviti zadnja železnična postojalnica ali ščacija; pričakovati je, da vam bodo uradniki nagajali. Vozovnicé pa tudi zahtevajte slovenski! Če se vam ne ugoti, recite uradniku: »Prosim pritožne knjige (Beschwerdebuch)!« Mora vam jo dati. Vanjo pa zapišite takole: »Dne . . . 18 . . . Podpisane sem zahteval pred poštnim (mešanim . . .) vlakom, odhajajočim zjutraj (dopolodne, opoldne . . .), v slovenskem jeziku vozovnico 3. (2.) razreda do Poličan (ali kam drugam), ali uradnik mi je ni hotel dati, rekoč, da Podpis s polnim naslovom«. Če tudi veste, da je uradnik Nemeč, ostanite pri slovenščini; naj se je uči, če hoče na slovenski zemlji uradovati. Ali se naj ves slovenski narod zavoljo prusških uradnikov nemški uči? Poslužujte se torej pritožne knjige, ne prizanosite nobenemu uradniku, pri kasi pa izrecite svojo zahtevo pogumno v slovenskem jeziku, in videli bodete, da bodemo s svojo pošteno stvarjo prodrli, zraven tega pa uživali več poštenja in veljave.

Videli smo doslej, da se pritiska na nas od vseh strani, češ, da nas je prej ko slej konec. Najhitreje in najizdatneje bi si opomogli, ako bi imeli tam, kjer se zakoni delajo in popravljajo, to je v državnem in deželnem zboru, več moči. Pa da je nimamo, zato so naši zvitji sovragi, židje in Nemci, skrbeli že pred leti, takrat ko so kovali za imenovana zbora volilna reda. Ta sta čisto njihovo delo. O redu za deželni zbor še nočemo govoriti, kajti v Gradcu je tisoč let govoriti in prositi bob v steno. Torej le nekoliko o volilnem redu za državni zbor, kajti tam nam je vsaj mogoče, da s pomočjo dobrih prijateljev, v prvi vrsti Slovanov, kaj dosežemo. Po tem redu volijo veliki trgovci in tovarnari ali fabrikantje, nadalje veliki posestniki, mesta in trgi primeroma mnogo več poslancev, nego kmečke občine; po tem redu so mesta, trgi in okraji tako sestavljeni, da je sestava vedno Nemcem na korist, in vsled tega silno težko, s slovenskim kandidatom prodreti; nadalje so na Slovenskem Štajarskem navlašč celo vrsto trgov, ki bi morali voliti z mestí, vrgli h kmečkim občinam, ker so se bali, da bi Slovenci sicer v mestih in trgih utegnili dobiti svojega poslanca. Tako so izpuščeni: Sv. Trojica v Slov. gor., Sv. Lovrenc v Puščavi, Studenice, Makole, Ptujška gora, Veržej, Sv. Jurij pri Celju, Podčetrtek, Planina, Pilštanj, Podsreda, Braslovče, Velenje, Reichenburg, Lemberg, Rečica in Trbovlje, ki bi se tudi morale sem pristevati. Skratka volilni red je sestavljen s peklenko zvitostjo in zlobnostjo in vsak mora takoj uvideti, da nam Slovencem, ki smo kmetijski narod, ta krivični red silno prizadene. Vrhu tega pa še naši sovražniki pri volitvah samih nam Slovencem z nepopisno drznostjo in krutostjo delajo toliko krivic, da je zastran zadnje volitve v državni zbor v Celju neki gospod iz državnega sodišča na Dunaju, kjer se je pred kratkim o tej stvari vsled naše pritožbe sodilo, jednemu naših gg. poslancev rekel: »V državnem sodišču je bila splošna sodba, da goljufije, ki so se dogajale na nemški strani pri zadnji volitvi v Celju, presežajo vse, kar se je pri volitvah doslej dogodilo krivičnega«. Naši gg. poslanci bodo še torej s preosnovo volilnega reda imeli dovolj dela!

Cerkvene zadeve.

† Nadučitelj Franc Rošker.

Zlata vreden je posebno v današnjih časih dober, krščansko misleč učitelj, ki v pravem versko-narodnem duhu odgaja mladino. In tak je bil rajni g. Franc Rošker, vpokojeni nadučitelj lembaški, katerega smo dne 14. oktobra v Jarenini spremili k večnemu počitku.

Sprevoda od njegovega doma se je udeležilo tudi lepo število gg. učiteljev, njim na čelu bl. g. okr. šolski nadzornik ravnatelj Schreiner in nadučitelj M. Nerat iz Maribora. Ko smo odmolili v cerkvi del juternic in hvalnice, so preč. gosp. dekan jareninski stopili na prižnico in govorili kaj lepo in ganljivo nagrobno rajnemu g. nadučitelju, opisujoč njegovo življenje, delovanje in trpljenje. Potem pa so imeli slovesno peto črno sv. mašo. Po mrtvaških molitvah pa je šel sprevod na pokopališče, kjer so gg. učitelji rajnemu tovarišu v slovo zapeli pesem Cegnarjevo »Blagor mu, ki se spočije«.

Iz nagobnega govora povzemam sledeče: Rodil se je rajni dne 10. avg. 1825 pri Sv. Jakobu v Slov. gor. Dovršivši svoje studije je služboval kot podučitelj v Cirkovcah, v Slivnici in v Gomilici povsod po 2 leti, 1 leto na slov. šoli v Mariboru, potem kot učitelj na slov. šoli v Ptujju 1 leto, pri Vurbergu 3 leta, pri Sv. Janžu na Drav. polju pa 12 let. Od tod je prišel leta 1869. kot nadučitelj v Lembah, kjer je neumorno deloval v svojem poklicu do leto 1892., katerega leta ga je bolezen prisilila, da je moral v pokoj. Eno leto še je bival v Lembahu, potem pa se preselil v Jarenino, kjer je dne 12. okt. zaspal v Gospodu.

Preč. gosp. dekan so štiri duhovne vence položili na krsto pokojnikovo. Prvega v imenu šolske mladine, ker je bil rajni res dober učitelj mladine in navdušen nje odgojitelj. Drugega v imenu matere sv. katoliške cerkve, katere goreč sin je bil celo svoje življenje. Natančno je spolnjeval svoje krščanske dolžnosti, dajal vsem lep vzgled vernosti. V Lembahu je bil tudi organist in kot tak je skrbel za dostojno cerkveno petje in je tudi sam uglašil več pesmij, ki se še sedaj pojó, tako n. pr. »Pridi, pridi, sv. Duh!« Veliko je moral pretrpeti v boleznih. Od mrtvouda zadet je le s težavo govoril, zadnji čas pa mu je popolnoma odvzelo govor. Ves čas mu je stregla pridna in potrpežljiva sestra in mu lajšala trpljenje, v katerem je vedno iskal v veri tolažbe in jo tudi našel. Pretrpel je sila veliko v svoji boleznih, toda vse voljno. Najrajši je klical sv. imena: Jezus, Marija in Jožef! Te še je v zadnjem času izgovarjal, drugega več ni mogel. Bil je zares vzgleden kristjan in velik trpin in kot tak že gotovo uživa zaslužen plačilo v nebesih, radujoč se pri Jezusu, ki ga je tako ljubil vse dni.

Tretji venec so položili v imenu matere Slovenije, katero je kot zvest nje sin ljubil iskreno celo življenje, s katero se je veselil in žaloval ob veselih in žalostnih dogodkih. Svojega narodnega mišljenja nikdar ni zatajil, nasprotno narodna podjetja in slov. časnike je vedno rad podpiral do slednjega. Ljubil je posebno Slov. gorice, kjer je bil rojen in zanj od njih lepšega kraja ni bilo nikjer. Tu je vedno želel bivati, tu i umreti. In res, ta želja se mu je spolnila. Četrty venec pa so položili v imenu prijateljev njegovih. Bil je učiteljem ljubezniv tovariš in duhovnikom odkritosrčen prijatelj vsak čas, o čemur so se govornik v obilni meri prepričali sami kot nekdanji lembaški župnik. In tako je prav! Kjer sloga vlada in bratska ljubezen med duhovniki in učitelji, tam ljudstvo lepo napreduje v krščanskem in narodnem oziru.

Bil je rajni nadučitelj g. Franc Rošker res pravi